

CẢM NGHĨ KHI ĐỌC THƠ ĐẾN TỪ ĐÂU

Có người chưa một lần gặp Nguyễn Đức Tùng nhưng nói với tôi, chỉ cần đọc một bài trong số thơ của anh, đã thấy đó là một tài thơ:

Một con đường ở Phnom Penh

*Tháng 9 năm 2006 tôi ra bưu điện
nhận một thùng quà lớn*

*Của người anh bà con thất lạc đã
lâu*

Từ Phnom Penh

Khi đọc địa chỉ trên gói hàng

4314 Mao Tse Tung Boulevard

Một điều gì đó chạy xuyên qua

Mắt tôi

Trên vông mạc

Nó đảo ngược

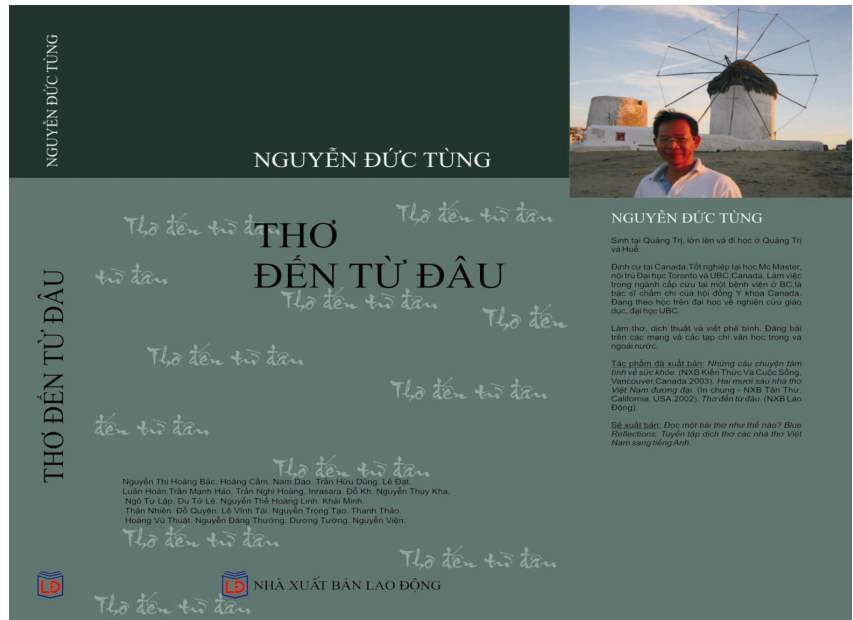
Rồi xuyên qua óc tôi

Làm óc tôi vọt ra.

Tôi cũng thuộc trường hợp chưa một lần gặp Nguyễn Đức Tùng, chỉ đọc thơ và những bài viết của anh qua mạng, nhưng chỉ với lần đọc đầu tiên, sau, cứ thấy bài của anh là ham đọc.

Lần này, tôi có trong tay cuốn sách, tập hợp những bài phỏng vấn từ 2006 trở lại đây, mặc dù là một tập hợp chưa đầy đủ, của anh. Đó là những cuộc trò chuyện lý thú giữa tác giả và các nhà thơ trong nước và hải ngoại, thuộc nhiều thế hệ khác nhau, phong cách khác nhau, quan niệm về thơ khác nhau. Bằng nhiều câu hỏi thay đổi, anh dẫn người đối thoại và người đọc đến với chủ đề trung tâm “Thơ đến từ đâu”, và qua chủ đề đó, làm bộc lộ những vấn đề thẩm mỹ của thơ Việt Nam hiện nay.

Như thế, Nguyễn Đức Tùng đã dùng thủ pháp gieo hạt cho một



“TẤT CẢ CÁC NHÀ THƠ TRONG TẬP SÁCH NÀY ĐỀU LÀ NHỮNG NGƯỜI ĐANG SỐNG, ĐANG VIẾT (TRỪ LÊ ĐẠT, MẤT SAU ĐÓ ÍT LÂU) MÀ TÔI YÊU THÍCH. KHÔNG YÊU THÍCH THÌ KHÔNG LÀM PHỎNG VẤN ĐƯỢC. NHƯNG NẾU PHẢI CHỌN MỘT NHÀ THƠ TRONG THẾ HỆ CỦA TÔI HOẶC TRẺ HƠN, NẾU Ý ANH LÀ NHƯ THẾ, MÀ MÌNH THÍCH NHẤT THÌ TÔI KHÔNG LÀM ĐƯỢC VIỆC ẤY. ĐIỀU NÀY CÓ THỂ VÌ CẢM THỤ NGHỆ THUẬT CỦA TÔI ĐA DẠNG, NHƯNG CŨNG CÓ THỂ VÌ NỀN THƠ ĐƯƠNG ĐẠI, VỚI NGHĨA LÀ ĐỘ MUỖI NĂM TRỞ LẠI ĐÂY, CỦA CHÚNG TA ĐANG THỰC SỰ CÓ NHỮNG VẤN ĐỀ CỦA NÓ. NÓ CHƯA ĐỦ SỨC ĐỂ CHINH PHỤC TẤT CẢ NGƯỜI ĐỌC MỘT CÁCH TUYỆT ĐỐI CÙNG MỘT LÚC, CÙNG MỘT MỨC ĐỘ, CÙNG MỘT MÀU SẮC.” – NGUYỄN ĐỨC TÙNG

mùa gặt lớn.

Đối với câu hỏi, cũng là tựa đề cuốn sách, bất cứ ai cũng có thể trả lời một cách dễ dàng: thơ đến từ... rung động của tâm hồn

Với chừng năm trăm trang in, tôi nghĩ tác giả của nó- người phỏng vấn- và các nhà thơ khác- đồng tác giả- không chỉ đơn giản sắp xếp những câu hỏi đáp đó lại mà thực đã tìm được cách thật tuyệt để tạo ra một cuộc chơi chung. Nhà thơ,

vừa là người rất minh định cái căn nguyên từ đâu mà sinh ra thơ, vừa là người đôi khi mông lung, mơ hồ về nó. Đặt ra những câu hỏi cũng là cách đi tìm câu trả lời cho chính mình. Và cho người khác. Cuộc chơi chung này còn thú vị ở chỗ những người không phải nhà thơ, chỉ là người đọc bình thường (như nhà khoa học, cô ca sĩ hoặc đám đồng cần lao) cũng thấy mình dự phần. Cái phần tham dự đó có khả năng mang con người lại với

nhau, làm cho khoảng cách giữa nhà thơ và người đọc gần lại, và tôi hy vọng là, có khả năng nâng đám đông lên cao hơn cái tầm vốn có của họ, về mặt tâm hồn.

Các nhà thơ Việt Nam có mặt, mặc dù chưa thể nói là đại diện hoàn toàn cho các khuynh hướng, phần nào phản ánh khuôn mặt của thơ ca Việt Nam trong mấy chục năm trở lại đây, họ được biết đến trên văn đàn trong và ngoài nước, không kể tuổi tác, vị trí được xếp hạng hay không xếp hạng.

Đọc “Thơ đến từ đâu”, bên cạnh việc rõ hơn chiều kích của một nhà thơ cụ thể, còn thấy được bức tranh toàn cảnh của các nền thẩm mỹ, của xã hội và lịch sử làm nên cái chiều kích ấy. Đó là lý do khiến người đọc, các nhà phê bình và các nhà thơ sẽ còn đọc đi đọc lại các bài phỏng vấn có giá trị văn học này nhiều lần.

Tôi được tác giả cho biết rằng sau cuốn sách này, anh sẽ còn tiếp tục những bài phỏng vấn khác nữa, với các nhà thơ và nhà phê

bình khác, và hy vọng in các tập hai, tập ba. Tôi hy vọng rằng các bài đó sẽ giữ được phong độ như hiện nay.

Đặt câu hỏi đã khó, trả lời câu hỏi cũng không dễ, cái mạch chuyện trong mỗi cuộc phỏng vấn cho thấy người đặt câu hỏi đã khích lệ được cái vốn đã có, nằm sâu trong tâm thức người trả lời. Mỗi câu trả lời, cũng đủ sức làm thăng hoa những suy nghĩ của người đặt câu hỏi. Hòa quyện và thúc đẩy nhau, chúng làm nên những câu chuyện vô cùng sinh động, đầy tính chân thực, khiến cho người đọc như sờ thấy cuộc sống.

Có thể coi cuốn sách như một biên niên sử một thời kỳ, thời chúng ta đang sống.

Tìm được chủ đề “thơ đến từ đâu” thì thú vị, nhưng đi theo nó với ngần ấy gương mặt thơ, ngần ấy tính cách và không gian sống của các nhà thơ là việc chẳng dễ dàng, thậm chí rất dễ đứt hơi, dễ đi vào bế tắc, lặp lại, hời hợt và nhàm chán.

Nhưng thú vị thay, tác giả đã vượt qua điều đó một cách ngon lành, anh đem đến cho chúng ta một cuốn sách hết sức hấp dẫn.

Tôi xin lấy những chữ trong sách để làm kết cho bài viết này, rằng “Mừng vui còn có hôm nay... Người đi chưa đủ về quanh chiếu ngồi... Hy vọng, một ngày kia tất cả những người ra đi sẽ về lại bên nhau đầy đủ, ở Hà Nội, Huế, Sài Gòn, mang theo cả những người không bao giờ còn có thể về lại được nữa. Chia sẻ và thấu hiểu, kính trọng và tha thứ. Trên chiếc chiếu của tình tự dân tộc và của thơ ca Việt Nam”.

Trong suy nghĩ đó, tôi tin rằng “Thơ đến từ đâu” có khả năng đưa chúng ta, những người Việt yêu thơ và yêu quê hương từ khắp năm châu bốn biển, bắt gặp những khác biệt do lịch sử và hoàn cảnh, đến gần với nhau hơn.

Trần Thị Trường

Chênh chao tích chèo

Khúc Hồng Thiện

Làng mình vào hội hay chưa
Để cho Thị Kính bỏ chùa đi xin
Nô biệt tích, Mầu bật tin
Trăm năm gửi lại oan khiên với đời

Mầu, Nô – góc bể chân trời
Chiều chèo phó mặc mồi côi một thẳng
Lênh đênh biết mấy mùa trăng
Thấp cao chân Thị cứ dằng dặc xa

Từ đời xưa đến đời ta
Mỗi lần xin lại đi ba bốn vòng
Thế mà thẳng bẻ vẫn không...
Thị Kính vẫn bế trong lòng như xưa

Làng mình vào hội hay chưa
Để cho tôi được lên chùa nhận con.

Chạm

Nguyễn Hồng Thủy Tiên
(Tặng N.T.N)

Chạm tuổi mình trên bông cỏ
Bâng quơ nhìn phía chân trời
Chim mãi miết hành trình thiên di
Có đến được bông bình mây trắng?

Chạm vào cuối đông
Run run trong se sắt
Thềm ngả vào nỗi nhớ ngày xa
Chỉ một nụ cười làm tan băng giá
Nơi góc khuất trái tim chưa kịp biết bao giờ
Ấn chứa là vô tận

Chạm vào hoang mang
Vịn vào những điều ngỡ rằng không thể
Trái tim chưa mộng đỏ môi
Rưng rưng hạnh phúc
Đặt chân lên con đường cảm giác
Hân hoan bất chợt tái sinh

Chạm vào những ý nghĩ về anh
Gió đổi chiều nồng hương dự cảm
Có lẽ nào gấp gáp?
Phía một mình em không thấy lẻ loi...

